

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

за провеждане на държавни изпити за придобиване
трета степен на професионална квалификация

**СПЕЦИАЛНОСТ: № 1170   ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЯ НА ХЛЯБА И
ХЛЕБНИТЕ ИЗДЕЛИЯ**

София, 2004 година

1. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Изпитната програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и практика на специалността за придобиване трета степен на професионална квалификация по специалността **Техника и технология на хляба и хлебните изделия**.

С държавните изпити по теория и практика на специалността се извършва проверка и оценка на професионалните компетенции.

Изпитната програма цели да определи единни критерии за оценка на професионалните компетенции, изискващи се за придобиване трета степен на професионална квалификация.

Изпитната програма е разработена на основание ЗНП, ЗПОО и действащите учебни планове и програми за специалността.

2. ФОРМА НА ИЗПИТИТЕ

Държавният изпит за придобиване трета степен на професионална квалификация по специалност **Техника и технология на хляба и хлебните изделия** са два:

➤ **Държавен изпит по теория на специалността** – писмена разработка на изпитна тема от учебното съдържание от задължителната професионална подготовка с продължителност 4 астрономически часа.

Изпитните теми са определени на базата на учебното съдържание от учебните предмети от раздел Б – задължителна професионална подготовка на учебния план. Те са съобразени с професионалните компетенции, които учениците се изисква да придобиват в процеса на обучение по професията.

За провеждане на **държавния изпит по теория** на специалността се подготвят **изпитни билети**. **Изпитният билет** съдържа наименованието на **изпитната тема** и план – тезиса на учебното съдържание.

Изпитният билет се изтегля в деня, определен за изпита и е един за всички ученици, обучавани по специалността в училището.

За подготовка на държавен изпит по теория на специалността на учениците се предоставят материали по **т. 3. 2** и **т. 3. 3** и използваната литература.

➤ **Държавен изпит по практика на специалността** - изпълнение на индивидуални практически задания.

С държавният изпит по практика на специалността се проверяват и оценяват практическите компетенции, изискващи се за трета степен на професионална квалификация.

Индивидуалните практически задания се разработват от училище. Те трябва да са съобразени с критериите за оценка, определени с тази изпитна програма.

3. СЪДЪРЖАНИЕ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА СПЕЦИАЛНОСТТА

Изпитната програма за държавния изпит по теория на специалността съдържа:

- професионалните компетенции, които следва да се придобият в процеса на обучение по теория на специалността;

- учебните предмети и учебното съдържание по учебните предмети от раздел Б на учебния план, въз основа на които се формират професионалните компетенции;
- списък на изпитните теми и план – тезис на учебното съдържание /предоставят се на учениците за подготовка за изпита/;
- критерии за оценяване на професионалните компетенции;
- система за оценяване.

3. 1. Професионални компетенции, придобити в резултат от обучението по теория на специалността.

Професионални компетенции
Познава теоретичните основи на технологичните и микробиологичните процеси за производството на хляб, хлебни и сладкарски изделия.
Познава видовете суровини и материали за производство, изискванията за качество и технологичната пригодност и условията за съхранение.
Познава и спазва последователността на технологичните процеси.
Разчита и обяснява технологичните схеми за производство на хляб, хлебни и сладкарски изделия.
Ползва нормативна и технологична документация.
Знае предназначението, устройството и правилата за безопасна работа на технологичното оборудване.
Познава промените на суровините и материалите, полуфабрикатите и готовата продукция.
Извършва контрол на технологичния процес.
Работи с технологична и отчетна документация.
Владее техниките за вербално и невербално общуване и техническите средства за комуникиране.
Познава основните нормативни документи при технологичното проектиране.
Познава видовете пазари и счетоводни документи.
Познава основните елементи на маркетинга и рекламата.
Познава санитарно – хигиенните изисквания към суровини, материали, технологичен процес и оборудване.
Познава изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.

3. 2. Тематични области, учебни предмети и учебно съдържание, въз основа на които се формират професионалните компетенции.

№ по ред	Тематични области, учебни предмети, учебно съдържание	В резултат на обучението учениците:	
		Знаят	Могат да
1.	Суровини и материали за производството на хляб, хлебни и сладкарски изделия.	-основни, спомагателни, допълнителни суровини и материали – състав, показатели за качество, технологична пригодност; - начини и режими на съхранение.	-оценяват качеството на основните, спомагателните суровини и материали, съобразно влагането им в дадено производство; -спазват инструкциите и технологията за съхранение на суровини и материали в дадено производство.
2.	Технология на хляб, хлебните и сладкарски изделия.	- същността на технологичните процеси за съответното производство; - последователността на технологичните операции.	-спазват технологичните схеми за съответното производство; -контролират и регулират технологичните процеси.
3.	Технологично обзавеждане на предприятията за производство на хляб, хлебните и сладкарски изделия.	-предназначение на машините и съоръженията; - устройство на машините и съоръженията; -правила за безопасна работа.	-обслужват технологичното оборудване; -откриват отклоненията в нормалния режим на работа.
4.	Хигиена на храните и хранително законодателство.	-санитарно – хигиенни изисквания към суровини, материали, технологичен процес, производствени помещения; -хигиенни изисквания към отпадъците; -санитарен режим и лична хигиена на работниците.	-спазват санитарно – хигиенните изисквания при производството; -извършват оценка на санитарно – хигиенното състояние на работното място.

5.	Здравословни и безопасни условия на труд	<p>-източници на опасност при производството;</p> <p>-инструкциите за реагиране при възникване на здравен и професионален риск при различните трудови дейности;</p> <p>-лични предпазни средства;</p> <p>- защитни приспособления на машини, апарати и съоръжения.</p>	<p>-разпознават средствата за сигнализиране и маркировка;</p> <p>-използват защитните приспособления на технологичното оборудване;</p> <p>-изпълняват инструкциите при възникване на здравен и професионален риск при различни трудови дейности.</p>
6.	Организация и контрол на производството	<p>-организацията на производството и работа на персонала;</p> <p>-технологичния и микробиологичен контрол на суровините и готовата продукция;</p> <p>- организация на маркетинга и рекламата на производство.</p>	<p>-организируют, планират и контролират производството на хляб, хлебни и сладкарски изделия;</p> <p>-организируют персонала за производството на хляб, хлебни и сладкарски изделия и работят с технологична и отчетна документация;</p> <p>-разработват рецептури, разходни норми и технологични инструкции за работа.</p>
7.	Технологично проектиране	<p>-основните нормативни, принципи и изисквания, съдържанието и предназначението на основните части на технологичния проект;</p> <p>- основните правила и изисквания и принципите при оразмеряване на производствените помещения.</p>	<p>-обработват информация и да обобщават данни от нормативни документи, справочна литература;</p> <p>-се ориентират в графично представени изображения, свързани с производствената технология.</p>
8.	Икономика и мениджмънт	<p>- познава видовете пазари;</p> <p>-познава източниците на финансиране, същността и видовете собствен капитал;</p> <p>-знае определението за себестойност и прави класифициране на разходите – според типа.</p>	<p>-изготвят калкулационни ведомости;</p> <p>-работят със счетоводни документи.</p>

9.	Счетоводство на фирмата	-знае принципите на стопанската отчетност; -познава формата на счетоводния баланс, основните счетоводни сметки и записвания; -знае основните направления на икономическия анализ.	-съставят, събира, предава и анализира икономическата информация; -правят анализ на общото състояние на фирмата.
10.	Бизнес чужд език	-знае специфичната терминология; - знае професионалната литература на чужд език; -знае да изготвя професионална биография на чужд език;	-използват специфичната терминология; -ползват професионална литература на чужд език; -изготвят професионална биография на чужд език; - се явяват на интервю за работа.
11.	Естетика и дизайн	-основни понятия, термини и категории в дизайна; -областите на приложение и елементите на промишления дизайн; -психо-физиологичното въздействие на производствената среда и дизайна върху производителността; -значението на дизайна върху потребителското търсене и върху фирменият стил; -дизайнерско оформяне на опаковките.	-параметрите на производствената среда от гледна точка на ергономията и дизайна; -прилага обективни критерии за оценка качествата на продукти, опаковки, рекламни материали и др. -изгражда концепция за фирмен стил.

3.3. Списък на изпитни теми и план – тезис на учебното съдържание.

Изпитни теми №1: Производство на основни видове хляб.

План-тезис:

- Хлебопекарни свойства на пшенично брашно.
- Производство на хляб тип ”Стара Загора”, ”Добруджа” и ”Софийски” по двуфазен способ -технологична схема.
- Технологично обзавеждане на производствените помещения.
- Правни възможности за създаване на фирма.
- Счетоводни операции.
- Санитарно-хигиенни изисквания.

- Трудово-правни норми.
- Здравословни и безопасни условия на труд.

Изпитни теми №2: Производство на ръжен и ръжено-пшеничен видове хляб

План-тезис:

- Хлебопекарни свойства на ръженото брашно.
- Сравнителна оценка на ръженото и пшениченото брашно.
- Производство на ръжен и ръжено-пшеничен хляб -технологична схема.
- Технологично обзавеждане на производствените помещения.
- Правни възможности за създаване на фирма.
- Счетоводни операции.
- Санитарно-хигиенни изисквания.
- Трудово-правни норми.
- Здравословни и безопасни условия на труд.

Критерии за оценяване на изпитни теми №1 и №2	Максимален брой точки 100
- Характеризира и класифицира основните видове хляб.	5
- Изброява необходимите суровини и материали и изискванията за тях.	10
- Знае входящия контрол на суровините.	5
- Знае последователността на технологичните операции.	15
- Обяснява същността на технологичните процеси.	15
-Описва предназначението и устройството на машините и съоръженията.	15
- Описва правните възможности за създаване на фирмата.	15
- Знае изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	
-Знае санитарно – хигиенните изисквания.	10
- Знае дейностите за нормално протичане на производствените процеси и типа на производство.	10

Изпитни теми №3 Технология на специални видове хляб.

План-тезис:

- Технологичното значение на водата и подготовката и за влагане в производството.
- Технология на специални видове хляб.
- Съоръжения за окончателна ферментация на тестото.
- Маркетингови стратегии за стимулиране на продажбите.
- Същност на счетоводния баланс.
- Здравословни и безопасни условия на труд.
- Санитарно-хигиенни изисквания.

Критерии за оценяване на изпитна тема №3	Максимален брой точки 100
- Познава технологичното значение на водата и подготовката и за влагане в производството.	5
-Характеризира и класифицира специалните видове хляб.	10
- Знае необходимите суровини и тяхната подготовка.	10

-Анализира суровините по органолептични, физикохимични и микробиологични показатели.	15
- Знае последователността на технологичните операции.	15
- Обяснява същността на технологичните процеси.	15
- Описва предназначението, устройството и правилата за безопасна работа на машините и съоръженията за производство на специални видове хляб.	15
- Знае изискванията за здравословни и безопасни условия на труд и санитарно – хигиенните изисквания.	10
- Знае главните форми на организация на производството – индивидуална, групова, поточна.	5

Изпитни теми №4: Технология на изделия от кифлено тесто.

План-тезис:

- Яйца и яйчни продукти – изисквания. Подготовка за влагане в производството.
- Технология на фруктов козунак- технологична схема.
- Съоръжения за окончателна ферментация на тестото.
- Роля на предприемача.
- Двойно записване по счетоводните сметки.
- Здравословни и безопасни условия на труд.
- Санитарно-хигиенни изисквания.

Критерии за оценяване на изпитна тема №3	Максимален брой точки 100
- Характеризира и класифицира изделията от кифлено тесто.	5
- Описва обработката на яйца и яйчни продукти и подготовката им за влагане в производство.	10
- Описва технологията на фруктов козунак.Изготвя технологична схема.	20
- Описва съоръженията за ферментация на тестото.	15
- Описва ролята на предприемача.	10
-Описва двойното записване по счетоводните сметки	15
-Знае изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	15
- Описва санитарно – хигиенните изисквания.	10

Изпитни теми №4: Технология за банични изделия.

План-тезис:

- Млечни продукти –видове. Подготовка за влагане в производството.
- Технология на баници с пълнеж от сирене – технологична схема.
- Технологично обзавеждане на предприятие за производство на банични изделия.
- Качества на предприемача.
- Калкулация на продукта.
- Здравословни и безопасни условия на труд.
- Санитарно-хигиенни изисквания.

Критерии за оценяване на изпитна тема №4	Максимален брой точки 100
- Описва различните видове млечни продукти и подготовката им за влагане в производството.	5
- Описва технологията на баница с пълнеж от сирене-изготвя технологична схема.	15
- Описва технологично обзавеждане на предприятия за производство на банични изделия.	15
- Обяснява същността на технологичните процеси.	15
- Знае как се осъществява контрола на технологичните параметри и показатели.	10
-Изброява качествата на предприемача.	10
- Описва начина на калкулация на продукта.	10
- Знае изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	5
- Описва санитарно – хигиенните изисквания.	5

Изпитни теми №5: Технология за производството на гевреци.

План-тезис:

- Технологично значение на готварска сол.Подготовка за влагане в производството.
- Технология на варене гевреци -технологична схема.
- Технологично обзавеждане на предприятия за производство на гевреци.
- Видове мениджмънт.
- Съставяне на складова разписка.
- Безопасни и здравословни условия на труд.
- Санитарно-хигиенни изисквания.

Критерии за оценяване на изпитна тема №5	Максимален брой точки 100
- Описва технологичното значение на готварската сол и подготовката и за влагане в производството.	5
- Описва технологията на варени гевреци- изготвя технологична схема.	15
- Описва технологичното обзавеждане.	15
- Знае последователността на технологичните операции.	15
- Обяснява същността на технологичните процеси.	15
- Обяснява видовете мениджмънт.	10
- Съставя складова разписка.	10
-Знае изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	10
- Описва санитарно – хигиенните изисквания.	5

Изпитни теми №6: Технология на маслени изделия

План-тезис:

- Технологично значение на мазнините – видове. Подготовка за влагане в производството.
- Технология на милинки -технологична схема.
- Технологично обзавеждане на предприятия за производство на милинки.

- Предприемачески стратегии.
- Съставяне на калкулационна ведомост.
- Безопасни и здравословни условия на труд.
- Санитарно-хигиенни изисквания.

Критерии за оценяване на изпитна тема №6	Максимален брой точки 100
- Описва технологичното значение и видовете мазнини и подготовката им за влагане в производството.	5
- Описва технологията на милинки - изготвя технологична схема.	10
- Описва технологичното обзавеждане.	10
- Знае последователността на технологичните операции.	15
- Обяснява същността на технологичните процеси.	15
- Обяснява различните предприемачески стратегии.	15
- Съставя калкулационна ведомост.	15
- Знае изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	10
- Описва санитарно – хигиенните изисквания.	5

Изпитни теми №7: Технология на изделия от пандишпаново тесто.

План-тезис:

- Захарни вещества. Подготовка за влагане в производството.
- Технология на блатове от обикновено пандишпаново тесто - технологична схема.
- Яйцебячна машина – устройство и принцип на действие.
- Изисквания за сключване на трудов договор.
- Счетоводно отчитане на дълготрайните активи.
- Безопасни и здравословни условия на труд.
- Санитарно-хигиенни изисквания.

Критерии за оценяване на изпитна тема №7	Максимален брой точки 100
- Описва захарните вещества и подготовката им за влагане в производството.	5
- Описва технологията на блатове от обикновено пандишпаново тесто - изготвя технологична схема.	10
- Описва устройството и принципа на действие на яйцебячна машина.	20
- Знае последователността на технологичните операции.	15
- Обяснява изискванията за сключване на трудов договор.	15
- Описва счетоводното отчитане на ДМА.	15
- Знае изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	15
- Описва санитарно – хигиенните изисквания.	5

Изпитни теми №8: Технология на основи за производство на сладкарски основи от маслено тесто.

План-тезис:

- Ароматни и вкусови вещества.
- Технология на сладкарски основи от ронливо маслено тесто-технологична схема.

- Технологично обзавеждане на предприятия за производство на сладкарски основи от ронливо маслено тесто.
- Данъчна политика на страната.
- Анализ на счетоводна информация.
- Физиологични норми на труд и почивка.
- Безопасни и здравословни условия на труд.
- Санитарно-хигиенни изисквания.

Критерии за оценяване на изпитна тема №8	Максимален брой точки 100
- Описва ароматните и вкусови вещества.	5
- Описва технологията на производство на сладкарски основи от ронливо маслено тесто- изготвя технологична схема.	20
- посочва най-удачното технологично обзавеждане на предприятие за производство на сладкарски основи от ронливо маслено тесто.	20
- Знае последователността на технологичните операции.	10
- Обяснява данъчната политика.	10
- Анализира предоставената счетоводна информация.	15
- Знае изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	10
- Описва санитарно – хигиенните изисквания.	10

Изпитни теми №9: Технология на белтъчни теста.

План-тезис:

- Ядки и семена. Подготовка за влагане в производството.
- Технология на основи от тежко белтъчно тесто-технологична схема.
- Технологично обзавеждане на предприятия за производство на основи от тежко белтъчно тесто.
- Договаряне на работна заплата.
- Инвентаризация.
- Безопасни и здравословни условия на труд.
- Санитарно-хигиенни изисквания.

Критерии за оценяване на изпитна тема №9	Максимален брой точки 100
- Описва ядките, семената и подготовката им за влагане в производството.	5
- Описва технологията на основи от тежко белтъчно тесто-изготвя технологична схема.	20
- избира най-удачното технологично обзавеждане на предприятия за производство на основи от тежко белтъчно тесто.	20
- Знае последователността на технологичните операции.	15
- Обяснява формите на договаряне на работната заплата.	10
- Описва начините за извършване на инвентаризация.	10
- Знае изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	5
- Описва санитарно – хигиенните изисквания.	5

Изпитни теми №10: Технология на сладкарски изделия от парено тесто.

План-тезис:

- Кристална захар.Изкуствени подсладители . Подготовка за влагане в производството.
- Сладкарски сиропи.
- Технология на основи от парено тесто за пържене-технологична схема.
- Съоръжения за пържене.
- Административно-управленски структури на фирмата.
- Безопасни и здравословни условия на труд.
- Санитарно-хигиенни изисквания.

Критерии за оценяване на изпитна тема №10	Максимален брой точки 100
- Описва кристалната захар и изкуствените подсладители.	5
- Описва видовете сладкарски сиропи и начините за определянето на гъстотата.	15
-Описва технологията за сладкарски основи от парено тесто за пържене.	20
-Описва съоръженията за пържене.	20
- Знае последователността на технологичните операции.	10
- Обяснява административно-управленската структура на фирмата.	10
- Знае изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	10
- Описва санитарно – хигиенните изисквания.	5
	5

Изпитни теми №11: Технология на изделия от медено тесто.

План-тезис:

- Алкалоидни продукти.
- Технология на сладкарски основи от медено тесто-технологична схема.
- Технологично обзавеждане на предприятия за производство на сладкарски основи от медено тесто.
- Принципи на управление на фирмата.
- Попълване на фактури.
- Безопасни и здравословни условия на труд.
- Санитарно-хигиенни изисквания.

Критерии за оценяване на изпитна тема №11	Максимален брой точки 100
- Описва алкалоидните продукти.	5
- Описва технологията на сладкарски основи от медено тесто-изготвя технологична схема.	25
- избира най-удачното технологично обзавеждане на предприятия за производство на сладкарски основи от медено тесто.	20
- Знае последователността на технологичните операции.	15
- Обяснява принципите на управление на фирмата.	10
- Описва правилата за попълване на фактура.	10
- Знае изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	10
- Описва санитарно – хигиенните изисквания.	5

Изпитни теми №12: Полуфабрикати в сладкарското производство.

План-тезис:

- Характеристика и видове полуфабрикати.
- Технология на полуфабрикатите.
- Технологично обзавеждане на предприятия за производство на полуфабрикати.
- Видове транспорт и транспортни съоръжения.
- Организация на ценообразуването.
- Активи и източници на тяхното финансиране.
- Безопасни и здравословни условия на труд.
- Санитарно-хигиенни изисквания.

Критерии за оценяване на изпитна тема №12	Максимален брой точки 100
- Характеризира и класифицира полуфабрикатите.	5
-Изброява необходимите суровини за производство на полуфабрикати в сладкарското производство.	20
-Описва технологията на полуфабрикатите.	20
-Описва технологично обзавеждане за производство на полуфабрикати.	10
- Знае последователността на технологичните операции.	10
- Изброява видовете транспорт и транспортни съоръжения.	10
- Описва организацията на ценообразуването.	10
- Посочва активите и източниците на тяхното финансиране.	5
- Знае изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	5
- Описва санитарно – хигиенните изисквания.	5

3. 4. Система за оценяване.

Оценяването на изпитните теми се извършва по критериите, записани след всяка изпитна тема. Системата за оценяване е точкова. Сумата от точките за всички критерии за една тема е 100. За всеки критерии точките са определени, съобразно неговата тежест и са максимални. В зависимост от показаните знания по съответния критерии, могат да се получат от 0 до максималния брой точки.

- при пълно и вярно покриване на всички критерии се поставя максималния брой точки 100;
- при непълно покриване на съответния критерии се отнемат до 20 % от максималния брой точки за съответния критерии;
- при направени пропуски и грешки се отнемат над 50 % от максималния брой точки за съответния критерии;
- при непокрит критерии не се дават точки.

Точките се сумират за темата и се приравняват към цифрова оценка по следната формула:

$$\text{Оценка} = \frac{\text{б} \times \text{получен брой точки от ученика}}{100}$$

Оценката се изчислява с точност до стотни.

4. СЪДЪРЖАНИЕ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА СПЕЦИАЛНОСТТА

Изпитната програма за държавен изпит по практика на специалността съдържа:

- Насоки за организиране и провеждане на държавния изпит по практика на специалността.
- Насоки за разработване на индивидуалните практически задания.
- Критерии за оценяване.
- Система за оценяване.

4.1 Насоки за организиране и провеждане на държавния изпит по практика на специалността.

Държавният изпит по практика на специалността се провежда в предприятие /фирма/ с производствена дейност или в училището, ако условията са достатъчни за провеждането му.

Учениците се явяват в деня на изпита с определеното от училището/фирмата работно облекло.

Изпитът е с продължителност два дни по 6 часа.

Държавният изпит по практика на специалността се организира в две части:

Първа част: Разработка и презентация на проект. Продължителността на презентацията е до 15 минути за всеки ученик.

Темите за проекта се определят от училището и са свързани с изучаваната специалност. Темите се изтеглят **един месец** преди изпита и са различни за учениците.

Втора част: Изпълнение на индивидуална практическа задача – изработване на хлебни и сладкарски изделия. Практическата задача се изтегля в деня на изпита и е различна за всеки ученик. Количеството на асортиментите се определя от училището по рецептура. На учениците може да се възлага изготвяне на калкулация и цена. Изработените изделия се представят на изпитната комисия и се оценяват по критериите за оценка по **т. 4.3.** на тази изпитна програма.

По време на изпита учениците имат на разположение учебно-техническа литература.

Индивидуалното практическо задание се разработва в училището в съответствие с изпитната програма и се утвърждава от директора на училището

4.2. Насоки за разработване на индивидуалните практически задания

Индивидуалното практическо задание, което получава всеки ученик съдържа:

За първата част:

- Наименование на проекта.
- Изисквания на които трябва да отговаря проекта.
- Срок за разработване на проекта.
- Изисквания към презентацията.

За втората част:

- Наименование на практическата задача- количество на изработеното изделие.
- Съдържание на извършваната работа.
- Изисквания на които трябва да отговаря извършената работа или изработеното изделие.
- Изисквания по ЗБУТ, санитарно - хигиенните изисквания, опазване на околната среда.

➤ Срок за изпълнение.

Презентацията се извършва в следната последователност:

- Описание на проекта.
- Представяне на извършената работа.
- Самоанализ на извършената работа - допуснати грешки от технологичен характер и начини за отстраняването им.
- Отговори на въпроси задавани от членовете на комисията относно технологичните изисквания при изпълнение на операциите.

Съдържанието на индивидуалното практическо задание се описва в бланка и се придружава от протокол за изпълнение и карта за оценяване.

4.3. Критерии за оценяване

Критерии за оценка на индивидуалното практическо задание	Максимален брой точки 100
Критерии за оценка на първата част	30
1. Изчерпателност на разработката.	10
2. Техника на презентиране.	5
3. Научност, логичност и лично мнение.	10
4. Отговор на въпросите от комисията.	5
Критерии за оценка на втората част	70 точки
1. Организация на работа.	5
2. Самостоятелност при изпълнение на практическата задача.	10
3. Спазване на технологичния процес.	30
4. Качество на готовите изделия.	10
5. Определяне на цената и добива на изделието.	5
6. Спазване времето за изпълнение.	5
7. Спазване на санитарно-хигиенните изисквания.	5

4.4. Система за оценяване.

Оценяването се извършва по точкова система. На всяко част от индивидуалното практическо задание се поставя оценка съобразно посочените критерии.

Окончателната оценка е средноаритметична от оценката на презентацията и оценката от изпълнението на практическата задача.

За преминаването на точкова в цифрова система се използва формулата от т. 3. 4. на изпитната програма.

5. Използвана литература:

- Зомер, Х., Николов А., “Икономика”, изд. “Тилия”, 1998 г.
- Митева Б., Иванова С., “Производствена среда и дизайн”, ПД, 1983 г.
- Матеев М., “Основи на промишленото строителство”
- Попова В., “Технология на хляб, хлебни и сладкарски изделия”, Земиздат, София, 1986 г.
- Караджов Г., “Технология на хляба, хлебните и сладкарски изделия”, “Земиздат”, София, 1998 г.

- Вановски Т., “Технологично обзавеждане на предприятията за производство на хляб, хлебни и сладкарски изделия”, “Земиздат”, 1988 г.
- Вангелов А., “Суровини и материали за производство на хляб, хлебни и сладкарски изделия”
- Несторова В., “Хигиена и хранително законодателство”, “Торнадо”, НБ, София, 2001 година
- Карова Е., “Микробиология”, ВИХВП Пловдив, 2001 г.
- Мургов, “Микробиология”, Нова Тимпомпакт, 2001 г.

6.АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

инж. Славка Койчева – МОН

Професионална гимназия по туризъм – гр. Габрово

1.инж. П. Боева

2.инж. Д. Мирчева

3.инж. Н. Колева

Професионална гимназия по туризъм – гр. Пловдив

1.инж.Соня Попова

2.инж.Цецка Илиева

3.инж.Красимира Цончева

4.инж.Валентина Гишина

Софийска гимназия по хлебни и сладкарски технологии- гр. София

1. Ваня Конешева

2. Антоанета Джонева

3. Сребка Георгиева

4. Елена Гоцева

5. Станка Захариева

6. милена първанова

7. Фани Иванова

8. Емилия Наумова

Приложение: Примерни теми за разработка на проект

1. Разработка на идеен технологичен проект за производство на хляб “Стара Загора” и хляб “Добруджа” в малка фирма/едноличен търговец/ с производителност 4 тона на 8 часа.
2. Разработка на идеен технологичен проект за производство на 3 асортимента специални видове хляб в малка фирма с производителност 2 тона на 8 часа.
3. Разработка на идеен технологичен проект за производство на 3 асортимента диетични видове хляб в малка фирма с производителност 2 тона на 8 часа.
4. Разработка на идеен технологичен проект за производство на 3 асортимента хляб с използване на готови миксове в малка фирма с производителност 1 тон на 8 часа.
5. Разработка на идеен технологичен проект за производство на 3 вида кифли от обикновено тесто в малка фирма с производителност 100 кг. за 8 часа.
6. Разработка на идеен технологичен проект за производство на 3 вида кифли от млечно тесто в малка фирма с производителност 200 кг. за 8 часа.
7. Разработка на идеен технологичен проект за производство на 3 вида кифли от козуначено тесто в малка фирма с производителност 100 кг. за 8 часа.
8. Разработка на идеен технологичен проект за производство на 2 вида банични изделия/баница и бюрек/ в малка фирма с производителност 100 кг. за 8 часа.
9. Разработка на идеен технологичен проект за производство на 4 вида питки и малки хлебчета в малка фирма с производителност 150 кг. за 8 часа.
10. Разработка на идеен технологичен проект за производство на 3 асортимента от ронливо маслено тесто в малка фирма с производителност 30 кг. за 8 часа.
11. Разработка на идеен технологичен проект за производство на 3 асортимента от многолистно тесто в малка фирма с производителност 40 кг. за 8 часа.
12. Разработка на идеен технологичен проект за производство на 2 асортимента от белтъчно тесто в малка фирма с производителност 10 кг. за 8 часа.
13. Разработка на идеен технологичен проект за производство на 2 асортимента от парени теста в малка фирма с производителност 30 кг. за 8 часа.
14. Разработка на идеен технологичен проект за производство на 2 асортимента от бишкотено и индианово тесто в малка фирма с производителност 25 кг. за 8 часа.

15. Разработка на идеен технологичен проект за производство на 3 вида пасти в малка фирма с производителност 60 кг. за 8 часа.
16. Разработка на идеен технологичен проект за производство на 3 вида рула в малка фирма с производителност 50 кг. за 8 часа.
17. Разработка на идеен технологичен проект за производство на 5 вида торти в малка фирма с производителност 40 кг. за 8 часа.

Приложение примерни практически задачи - изработка на за производство на хляб и хлебни изделия

1. Производство на хляб от необогатено тесто.
2. Производство на хляб от обогатено тесто.
3. Производство на ръжен и ръжено-пшеничен хляб.
4. Производство на диетични видове хляб.

5. Производство на питки, погачи и малки хлебчета.
6. Производство на изделия от кифлено тесто.
7. Производство на изделия от козуначено тесто.
8. Производство на изделия от банично тесто.
9. Производство на изделия от банично тесто с мая.
10. Производство на милинки и гевреци.
11. Производство на изделия от маслено тесто.
12. Приготвяне на изделия от пандишпанови теста.
13. Приготвяне на изделия от бишкотено и индианово тесто.
14. Приготвяне на изделия от многолистно тесто.
15. Приготвяне на изделия от бъркано-маслено и ронливо-маслено тесто.
16. Приготвяне на изделия от парено тесто за печене.
17. Приготвяне на изделия от белтъчно и медено тесто.